

До спеціалізованої вченої ради
ДФ 70.895.073 у Хмельницькому
університеті управління та права імені
Леоніда Юзькова

РЕЦЕНЗІЯ

кандидата юридичних наук, доцента Захарчука Віктора Миколайовича на дисертацію Голуб Анни Євгенівни на тему «Правове регулювання захисту культурних цінностей під час збройного конфлікту за кримінальним правом України», подану на здобуття освітньо-наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 08 Право за спеціальністю 081 Право

Ступінь актуальності теми дисертації. Культурні цінності завжди перебували під особливою правовою охороною держави, адже це не тільки історія, досягнення, мистецтво, архітектура, але й важлива частина національної ідентичності та формування високого рівня громадянської свідомості. Водночас для багатьох осіб культурні цінності стають не культурною, а суто матеріальною цінністю. А і хоч це може не призводити до їх фізичної втрати, але будучи вилученими зі свого місця перебування, вони можуть втрачати саме свою культурну цінність і стати просто звичайним майном. Особливої уваги заслуговує охорона культурних цінностей в умовах війни, коли надзвичайна велика кількість культурних цінностей викрадені, пошкоджені або й повністю зруйновані.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації забезпечується широтою і різноманітністю опрацьованої джерельної бази, критичним аналізом матеріалів правозастосовної практики, вдалою і продуманою логікою викладення матеріалу, яка дозволила автору виконати поставлену мету та визначені завдання.

Сформована структура дисертації дала можливість здобувачу послідовно і системно проаналізувати широкий спектр питань, які стосуються кримінально-правових проблем охорони культурних цінностей.

При написанні роботи авторка опрацювала значний (всього 241 джерело) масив кримінально-правової, кримінологічної та історичної літератури, статистичну інформацію, розглянула численні нормативні акти регулятивного законодавства, завдяки чому дисертація значною мірою набула якості повноцінного і комплексного дослідження.

Працюючи над дисертацією авторка змогла забезпечити оптимальне співвідношення висвітлення фундаментальних кримінально-правових проблем і

прагматичних питань тлумачення і вдосконалення законодавства, присвяченого захисту культурних цінностей в умовах збройного конфлікту. Достатньою виглядає емпірична база дослідження. Взагалі, опрацювання і використання дисертантом матеріалів правозастосовної практики та посилання на конкретні приклади заслуговує схвальної оцінки. Це надало дисертації вигляду узагальненого аналізу відповідних матеріалів та оперування одержаними внаслідок цього даними. Це дозволило по-новому підійти до вивчення значного кола проблем, які залишилися поза увагою вчених, але мають важливе практичне і теоретичне значення.

Ознайомлення з роботою дозволяє зробити висновок про те, що Анна Голуб є сумлінним науковцем, вміє логічно викладати та аналізувати теоретичний, практичний і законодавчий матеріал, формулювати виважені та узагальнені висновки, застосовувати різноманітні методи наукового пізнання.

Таким чином, достовірність та обґрунтованість положень, висновків та рекомендацій, отриманих у рецензованому дисертаційному дослідженні, забезпечена завдяки використанню належної джерельної бази, опрацюванню значної кількості вітчизняних нормативних актів, законодавства зарубіжних країн, судової практики, вірно обраним методам наукового пошуку.

Новизна наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, повнота їх викладу у наукових публікаціях. Наукова новизна рецензованої дисертації полягає у тому, що в науковому дослідженні запропоновано нове бачення низки аспектів правового регулювання захисту культурних цінностей під час збройного конфлікту за кримінальним правом України. Положення, які висуваються на захист загалом вдало структуровані дисертантом відповідно до встановлених вимог, є новими або містять значну частку новизни.

Основні результати дисертації відображені у 4 наукових статтях, які включені до переліку наукових фахових видань України та у 7 тезах доповідей на конференціях, що відповідає вимогам, передбаченим постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12 січня 2022 року № 44.

Основні положення дисертації, що виносяться на захист у належному обсязі відображені в анотації до дисертації, а її зміст відповідає встановленим вимогам. Текст дисертації викладено у науковому стилі, літературною державною мовою.

Оцінка відсутності / наявності порушення академічної доброчесності. У дисертації звернення здобувача до ідей, думок інших науковців містять

посилання на відповідні джерела. Порушень академічної доброчесності у тексті дисертації рецензентом не виявлено.

Разом з тим як і будь-яка по-справжньому творча праця, дисертаційне дослідження Анни Голуб не позбавлене **окремих вад і дискусійних положень**. Тому загальна позитивна оцінка дисертації не виключає деяких зауважень і побажань, які носять рекомендаційний характер і, сподіваюсь, будуть використані автором у подальших наукових дослідженнях.

1. На основі досліджень вітчизняних та закордонних наукових джерел, а також національної та міжнародної нормативної бази авторка наводить ознаки культурних цінностей. Однак у роботу культурні цінності в першу чергу розглядаються як предмет відповідних кримінальних правопорушень, тому варто було детальніше розглянути також юридичну, фізичну та економічну ознаку культурних цінностей, особливо в тих випадках, коли вони є предметом викрадення.

2. Авторка аналізує питання крадіжки культурних цінностей під час збройного конфлікту. Однак такі цінності можуть бути вилучені і відкритим шляхом – тобто шляхом грабежу чи розбою.

3. Ведучи мову про пошкодження культурних цінностей дисертантка акцентує увагу на їх руйнуванні внаслідок ведення бойових дій. Однак як кваліфікувати такі дії внаслідок пошкодження культурних цінностей уламками ракети чи безпілотного літального апарату в результаті його збиття засобами протиповітряної оборони?

Водночас висловлені зауваження і побажання мають дискусійний характер і не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації.

Висновки:

1. Дисертація Голуб Анни Євгенівни на тему «Правове регулювання захисту культурних цінностей під час збройного конфлікту за кримінальним правом України» є завершеною науковою працею, в якій отримані нові науково обґрунтовані результати, що у своїй сукупності мають значення для розвитку доктрини кримінального права та правозастосовної практики.

2. Дисертація виконана і оформлена у відповідності до вимог, що передбачені Порядком підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283), відповідає пунктам 6, 7, 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44.

3. Здобувачка Голуб Анна Євгенівна заслуговує на присудження їй освітньо-наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право.

Рецензент

**декан юридичного Хмельницького
університету управління та права
імені Леоніда Юзькова,
кандидат юридичних наук, доцент**

Віктор ЗАХАРЧУК